వారంవారం కథాప్రభ

విషాదయోగం

నల్లూరి వెంకటేశ్వరరావు

10-7C5.EPS

డాబా తూర్పు పిట్టగోడ వైపు ఎవరో లాగుతున్నట్లు వెళ్లి, బలంగా గాలి పీల్చి, వదిలి, "నరవాసన" అనే రాక్షసుడిలా, "ముదరమాగిన జీడిపండ్ల వాసన" అన్నాడు భద్రం - మావైపు తిరుగుతూ.

"తింటావా?" అడిగా.

"జీడిపిక్కలుంటే నాచేత తినిపించు."

"పచ్చివా, వేయించినవా?"

"పచ్చివైనా నమిలి మింగెయ్యగలడు. నీకు అనుమానమా?" సూర్యం.

"భద్రంతో పాతికేళ్ల అనుభవం." అతని సామర్థ్యం మీద నాకు ఇసుమంతైనా సందేహం లేదని సూచన ప్రాయంగా వ్యక్తం చేశాను.

"ఉత్తమాటలెందుకు?" తొందర పడ్డాడు భద్రం.

మెట్లు దిగుతున్నపుడు "పండ్లు కూడా తే" అరిచాడు పైనించి.

కిందికెళ్లి పళ్లెంలో, వేయించిన జీడి పిక్కలు, ఎరుపు తిరిగిన జీడిపండ్లు, చెంబుతో నీళ్లూ, గ్లాసులూ తెచ్చేసరికి డాబా కురుక్షేత్రంలా ఉంది.

"ఇంతకూ, తినటానికే పుట్టి, తినటానికే జీవితం కొనసాగిస్తున్నానంటావ్?" సుబ్బు భద్రాన్ని నిలేస్తున్నాడు.

"ఘనత వహించిన పెద్దలారా, తమ జన్మ లెందుకో, జీవితాలు ఏ గొప్ప ఆదర్శానికై కొనసాగుతున్నాయో శలవీయండీ."

"తినటం గురించి మాత్రం కాదు."

"ఒక కొలిక్కిరాని వ్యర్థపు ఆలోచనలతో గడపటానికేమో?" రెట్టించాడు భద్రం.

"భద్రాన్ని తినెయ్యకండిరా; వాడ్ని ముందు వీటిని తిననీయండి, ఆ తర్వాత మీ అఘోరింపు సాగించొచ్చు" జోక్యం చేసుకున్నా.

"ఏ ప్రశ్నా, ఆలోచనా నన్ను వేధించదు." ప్రకటించాడు భద్రం.

"జీడిపండ్లు, పిక్కలు మాత్రం నీలో కదలికను తెస్తాయి." ఖైనీ ఇస్తున్న మత్తు, మాటల్లో వ్యక్తమవుతుండగా అన్నాడు సుబ్బు.

"జీవిత స్వభావం, ప్రాయోజకత, నిగూఢత, తాత్కాలికతల మీద ఎందరు బుర్రలు పాడు చేసుకోలేదు? వాళ్లకన్నా మేధాసంపత్తి ఉన్నవాళ్లం కాదు. దానివల్ల ప్రయోజనమూ లేదు. ఈ ప్రహేళికలకు సమాధానాలు దొరకవు. మెదడును శ్రమ పెట్టకుండా ఆ పెద్ద సమస్యలవైపు చూడకుండా; ఎందులో సుఖం, ప్రశాంతత దొరుకుతాయో వాటిలో నిమగ్నమయి జీవితం వెళ్లబుచ్చటం ఉత్తమం. అయితే ఇక్కడ ఒక రైడర్ ఉంది: అలా ఉండటం సాధ్యపడాలి."

"దీనికి జీడిపిక్క సిద్ధాంతం అని పేరు పెడితే పోలా?"

"గాడిదకేం తెలుసు జీడిపిక్కల రుచి? అందులో మీలాంటి బ్యూరిడన్జ్ ఏస్‌లకి?"

"ఎవరో అన్నట్లు, ఆ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు దొరికిపోతే ఆలోచించటానికి ఏం మిగిలి ఉంటుంది?"

"మేధలను వేధించే పారభౌతిక మీమాంస; సర్వజన ఆమోదయోగ్యం కానివే అయినా, సమాధానాలపై శోధన ఆసక్తికరమైన వ్యాపకం - జీవితపు నిజమైన వ్యాపకం. అంతేగాక, జీవితాన్ని భరించగలగటానికి మనిషి కళలు, సాహిత్యం, సంగీతం సృష్టించుకున్నాడు."

"అసలు, నిరంతరానందపు మానసిక స్థితి ఒక పిచ్చిలాంటిది. ఛెకోవ్ కథ 'ది బ్లాక్ ఫ్రైయర్' లో కొవ్రిన్‌కు పట్టిన లాంటిది. అతన్ని ఏదైనా చికాకు కలిగించింది ఉంటే అది అంతటి ఆనందం కలుగుతోందేమిటి అన్న భయం. ఆ ఆనందం అతన్ని తలమునకలు చేసి, జీవితపు విసుగుదల, విచారం దరికి రానీదు. అతని చావూ చిరునవ్వుతో ముగుస్తుంది. 'కాస్త కన్నీరు, మరికాస్త సంతోషపు తేనీరుతో' కూడిన బతుకే నయం."

ఈ ఇల్లు ఊరికి చాలా ఎత్తు ప్రదేశంలో కట్టినది - ఊరును కాపు కాయటానికి కట్టిన

మంచెలా. ఉత్తరం వైపు దేవస్థానపు కొండలు. వర్షాకాలం, శీతకాలం వాటి భోగం చూడాలి. పచ్చటి వృక్షసంపదతో భాగ్యవంతంగా కనిపిస్తాయి. ఎండాకాలం వచ్చి పచ్చదనం మీద విరుచుకు పడుతుంది. కొండల నగ్నత్వాన్ని బట్టబయలు చేస్తుంది. కొండవాలులో, ఇంటికి తూర్పు వైపు జీడితోట.

తోట కవతల, కొండ అంచుమీది నుంచి బద్ధకపు పిల్లిలా ఒళ్లు విరుచుకు లేస్తోంది చందమామ. నేలపాలయి, మౌనంగా దొర్లుతుండే పాలలా, తోటమీదుగా వచ్చి డాబాను దాటి, లోకమంతా విస్తరిస్తోంది వెన్నెల. వెన్నెట్లో, తోట నీడ గుబులు పుట్టిస్తోంది. ఆ గుబులు 'వ్యర్థమయిన ప్రశ్నలకు ఆస్కారం కలిగిస్తోంది.'

ఇలాంటి వాతావరణంలో ఎపుడన్నా ఒక్కడినే తోటవైపు తిరిగి ఇక్కడ కూర్చుంటే - డాబా మీదినుంచి ఒక్క ఎగురు ఎగిరి వెన్నెలలో, తోట నీడలో, నిశ్శబ్దంలో ఐక్యమయి పోవాలనిపిస్తుంది. అది తీరటం అసాధ్యమయిన కోరిక. ఆ మానసిక స్థితి ఒక పిచ్చిలాంటిది. నలుగురు మిత్రులం కాకతాళీయంగా కలిసిన ఈ సమయానా ఆ మూడ్ దయ్యపు గబ్బిలంలా తన రెక్కల కిందికి తీసుకోబోతుంటే దాన్ని అదిలించడానికి సూర్యంతో అన్నా -

"ఎలా ఉంది రాంచీ జీవితం?"

"ఇక్కడిలాగే, ఎక్కడిలాగే. కాకపోతే ఎప్పుడు వర్షం ముంచుకొస్తుందో తెలీదు; విపరీతమైన చలి, ఎండ; ట్రైబల్ అలజడులు, చిన్నదానికీ పెద్దదానికీ ఉద్యమం, అనూహ్యమైన టెంపర్ మెంట్లు. నేను పనిచేసే కాలేజీలో విద్యార్థులకు విద్య మినహా మిగతా అన్ని వ్యవహారాల్లో పరిమితికి మించిన ఆసక్తి; మాకు మా జీతాలు వినా దేని మీదనయినా అనాసక్తి."

సూర్యానికి రాంచీ నించి ఇంటర్వ్యూకు పిలుపు వచ్చినపుడు "నోరేసుకు పడిపోయి నెగ్గుకొస్తుంటావు గదా, ఈ నోటిమీద బతికే ఉద్యోగం నీకు గాక ఎవరి కొస్తుందిలే పోయిరా" అన్నాడు వాడిని రైలెక్కిస్తూ భద్రం.

భద్రం ఒక ఆయిల్ కంపెనీలో పనిచేస్తున్నాడు. గడకర్రలా ఉంటాడు. పొడవుగా, వంగి, మొహం నూనె కారుతుంటుంది. 'నీ మొహం చూసి తక్షణమే నిన్ను ఎంపిక చేస్తారు పోరా నూనెరావ్" అన్నాడు సూర్యం కసి తీర్చుకుంటూ - భద్రం సెలెక్షనుకు వెళ్లే రోజు.

ఎన్ని సంవత్సరాలయింది అవి జరిగి?

సుబ్బుకు చాలా కాలం ఉద్యోగం దొరకలేదు. విసిగిపోయి, భార్యానన్నా సేవిస్తూ గడపొచ్చని పెళ్లి చేసుకున్నాడు. ఆ తర్వాత, మామ డబ్బుపెట్టుబడి పెట్టి రియల్‌ఎస్టేట్ వ్యాపారంలోకి దించాడు అల్లుడిని. ఎపుడు ఈ ఇంటికి వచ్చినా 'ఈ జీడితోట కొట్టేసి లే అవుట్ వేస్తే గజం ఎంత పలుకుతుందంటావ్ రొరే" అనేవాడు. ఒకసారి, అలా అన్న తర్వాత నిముషం ఊరుకుని "నాలో, నాకు తెలీకుండానే ఎంత దరిద్రమైన మార్పొచ్చిందో

చూశావ్‌రారో" అన్నాడు విచారంగా.

అదంతా గుర్తుకొచ్చి కవ్వించడానికి అన్నా -

"ఈ తోట ధ్వంసం చేసి ఇళ్ల స్థలాలుగా అమ్మితే గజం నాలుగు వందలు పలుకుతుంది రారో."

"మా మామకు చెప్పేశానురా, 'స్థలాల వ్యాపారమే గాదు, ఏ వ్యాపారమూ చేయనని."

"విషాదయోగానికి లోనైన సుబ్బుగాడు గారికి సత్తెయ్య మామ ఉపదేశం చెయ్యకుండా వదిలేశాడా?" - సూర్యం.

"చేశాడు. ఒకరోజు కాదు, పద్దెనిమిది రోజులు. వీడు మొండివాడు; అర్జునుడు కాదు. అయితే జీవితపు నిరర్థకత, నాలోని ఎందుకో తెలీని నైరాశ్యం నన్ను ఏ పనికీ పూనుకోనివ్వటం లేదు. ఏ వ్యాపకం లేకపోవడం విసుగు కలిగిస్తోంది."

ఇది ఒక పేరడాక్స్.

"నిన్నమొన్నటి అబ్బాయిలూ! నా జీవితానుభవాన్ని ఒకదాన్ని ఈవేళ పంచుకోవాలనిపిస్తోంది. విక్రమార్కుడి మార్కు ఓపిక మీలో ఉంటే" నేను.

"మా మాట ఎలా ఉన్నా నీకు అది ఆనందాన్నిస్తే మేమెందుకు కాదనాలి?"

"కోరాపుట్‌ను చూస్తే చాలు, ఆ జిల్లా ఎంత వెనుకబడిందో తెలియడానికి. నేను ఆ ఊరు చూడటానికి వెళ్లినపుడు, ఆర్టీసీ స్లాబున్న కట్టడం ఏదీ కనబడ్డట్లు గుర్తు లేదు. ఆ ప్రాంతం ఏదైనా ప్రభుత్వపాలనలో ఉందా లేక రాతియుగపు అవశేషంగా, మ్యూజియం పీస్‌లా పరిరక్షించబడుతోందా అన్న అనుమానం కలిగింది. అభివృద్ధి, నాగరకతల పేరుతో ఈ ఏజన్సీ ప్రాంతాన్ని చెరచకుండా వదిలేశారు. ఒక విధంగా అది మేలయిన విషయమే అని అనుకోడానికీ లేదు. విధ్వంసం ఆరంభమయి కొనసాగుతోంది. స్థానికుల జీవన స్థితిగతులు మాత్రం ఎలాంటి మార్పులకూ నోచుకోవటం లేదు. ఆ ఊరుకు పదిహేడు, పద్దెనిమిది కిలోమీటర్ల దక్షిణంగా సునాబెడ తగులుతుంది..."

"జేపూరు, నౌరంగ్‌పూర్, జగదల్పూరు వెళ్లాలంటే ఆ ఊళ్ల మీదుగా వెళ్లొచ్చు గదూ? నౌరంగ్‌పూర్లో మా బంధువులున్నారు."

"1965లో అనుకుంటా సునాబెడలో విమానాల కార్ఖానా పనిచెయ్యటం మొదలయ్యింది. అప్పటి నుంచి కాస్త నాగరకత విస్తరించటం మొదలయింది. ఫ్యాక్టరీ టౌన్‌షిప్ ఏర్పడింది. పాతికవేల జనాభా కూడారు - అనేక రాష్ట్రాల వాళ్లూ, భాషల వాళ్లూ, కులాల వాళ్లూ, మతాల వాళ్లూ. ఆ ఊరు, భారతదేశ ఆదర్శానికి ఒక ప్రతీక. సముద్రమట్టానికి రమారమి 2,500 అడుగుల ఎత్తునుంది. శీతకాలం విపరీతమైన చలి. రాత్రిళ్లు నాలుగయిదు డిగ్రీలకు ఉష్ణోగ్రత పడిపోతుంది. మండుటెండలలో ఉన్నట్లుండి వర్షం పడుతుంది. చాలా అరుదయిన, విశిష్టమయిన వర్షం. మబ్బుల నించి చినుకులు నేలమీదికి రాలటమే గదా వర్షమంటే; వర్షం పేరుతో ఎక్కడా జరిగేదింతే! అని సూరిగాడు అడ్డుపుల్ల వేయబోతున్నాడు. వృత్తిరీత్యా, తను మాట్లాడటమే గాని అవతలివాడు చెప్పేది వినే అలవాటు పోయింది గదా... జాతిగా మనుషులంతా ఒకేలా ఉండొచ్చు, వ్యక్తిగా ఎవడి ప్రత్యేకత వాడిది. ఆ వర్షానికి వయ్యారం, సొంపు, రౌద్రం, భీతి కలిగించే గుణం - అన్నీ ఉన్నాయి. ఒకసారి చూసిన వేసవి వాన జ్ఞాపకమై వెన్నంటుతూనే ఉంటుంది. మనిషి చావకుండా జీవితమూ విలువైనదే అనిపించి, దానితో ముడిపెట్టి, ఇలాంటి అనుభవాలూ తత్సంబంధమైన జ్ఞాపకాలూ ఇంకా ఉండవచ్చు, జీవితం కొనసాగిద్దాం అనిపించే జ్ఞాపకమది..."

"సరే వర్షం సంగతి వదిలెయ్!"

"సరే! పెళ్లయిన వారం రోజులకు మొదటిసారిగా - నాకు మాత్రం మొదటిసారి - నేను, నా భార్య రుక్మిణీ నవంబరు మాసాంతంలో ఆ ఊరు బయలుదేరాం. పెళ్లయిన వెంటనే, వారం ముందుగానే వెళ్లాల్సింది. అది దివిసీమను ఉప్పెన ముంచిన సంవత్సరం. ఘాట్ రోడ్డంతా పెద్ద పెద్ద కొండరాళ్లు దొర్లి, చరియలు కూలి వాహనాల రాకపోకలు ఆగిపోయాయి. సాలూరు దాటిన పావుగంటకు కొండరోడ్డు ఆరంభమవుతుంది. కొండను చుట్టి చుట్టి, సుంకి దగ్గిర విశ్రాంతి తీసుకుంటుంది. సుంకి అంతర్రాష్ట్ర సరిహద్దు. ఒరిస్సా, ఆంధ్రాల సంయుక్త చెక్‌పోస్టు ఉంది. సుంకి ఒక లోయ - శిఖరాలు కూలటానికి వీలుగా లోయ దిగువన సెలయేటి గలగల వినిపిస్తుంది, నాగరకత శబ్దాలు వినబడనిచ్చినపుడు. ఎవరితోనో ఊసులాడుతున్నట్లు; ఎవరూ వినక తనలో తను ముచ్చటిస్తున్నట్లు; కూనిరాగంలా. నిరంతరంగా; దిగులుగా; నైరాగ్యంగా. చీకటి సందిగ్ధంగా మూగుతోంది. పక్షుల అలజడి - రాత్రి బంధిఖానాకి సిద్ధమవుతూ. రహదారికి అటూ ఇటూ మూడు నాలుగు పాకలు, ఒక టీ కొట్టు ఒక మలయాళీది. రోడ్డుకు ఇరువైపులా ఆగిన తనిఖీ చెయ్యాల్సిన వాహనాలు.

"బస్సు దిగమంటే 'ఎందుకూ' అంది కాటుక చెదిరిన అలసిన కనురెప్పలు మూసి తెరచి. కొత్త సాంగత్యపు నునుసిగ్గు పూర్తిగా జారిపోలేదు. అలా వెళ్లివద్దాం అన్నా. ముద్ద సంపెంగలు నలిగి, నొక్కుల జుత్తులో జారుకున్నాయి. సువాసన, మొహం మొత్తుతూ. ఇష్టమయిన వ్యక్తులు అయిష్టమయిన పనులు చేసినా భరించగలం అన్న విషయం చెప్పక్కరలేదు. ప్రేమపాశంలా తుంటి దాటి వేలాడుతున్న వత్తు జడ."

"నీ భార్య ఎలా ఉంటుందో మాకు తెలీదేంట్రా?"

"నేను చెప్పేది వినే ఓపిక లేకపోతే, జీడిపండ్లూ పిక్కలూ తింటూ భద్రంచేసే చప్పుడు వింటూ కూర్చుందాం."

"కానీయరా. సూరిగాడితో ఏమిటి?" పొట్టు వదలగొట్టి, జీడిపిక్కలు నోట్లో విసురుకుంటూ అన్నాడు భద్రం.

"భద్రానికి తింటున్నవే గాక వింటున్నది కూడా ఆసక్తికరంగా ఉన్నట్లుందిరోయ్!" సుబ్బు ఆశ్చర్యపడి నవ్వేడు - ఖైనీ నవ్వు.

"ఎంతవరకు వచ్చాం?"

"మీ ఆవిడగారి జడ దాకా; అదే ప్రేమపాశం దాకా. ఆమె జడ వదిలి కాస్త ముందుకు పో." సూర్యం ఆవులిస్తూ అన్నాడు.

"ఎంతో ఇష్టం కలిగింది ఆమెంటే, ఆ క్షణాల. ఎవరి భార్యంటే వాళ్లకు కనీసం కొత్తల్లో - ఉండే ఇష్టం కన్నా ఎక్కువ ఇష్టం అది అని నే భావిస్తున్నా. దానికి నా దగ్గిర కొలబద్ద లేదనుకోండి. అన్ని సంవత్సరాలు అవివాహితుడిగా ఎందుకుండిపోయానా అనుకున్నా. అన్ని సంవత్సరాలు ఒంటరిగా, వృథాగా గడిపాననుకున్నా. ఇద్దరం, బస్సు వచ్చిన దారినే కొండ పక్కనించి వెనక్కు వెళ్లాం. ఎడమ చేతివైపు లోయ. రోడ్డు అంచు చేరి, మౌనంగా లోయలోకీ, అవతలివైపు కొండలకేసీ మనోవిహారం చేస్తున్నాం, చూస్తున్నాం. ఆ ప్రకృతి భిన్నత్వాన్ని చూస్తూ ఆమె మరికొంత ముందుకు అడుగు వేయడం నేను గమనించలేదు. ఆ అడుగుకు అరక్షణం పట్టి ఉండదు. నా నోట్లో తడి ఆరిపోయింది. నోట్లోంచి కేక కూడా వెలువడలేదు. కాస్త పెద్దరాయి. దానిమీద నమ్మకంతో ఆమె కాలూనింది. రాళ్లూ మోసం చేయగలవు. అదీ, ఆమె క్రిందికి జారారు. నేను రాయయిపోయా. రెండు, మూడడుగులు కిందికి జారి, మరో కొండరాయి మీదికి చేరింది. రాళ్లు రక్షిస్తాయి కూడా. ఒక చేత్తో ఒక కొండ మొక్కను పట్టుకుని ఉండిపోయింది."

"కొండ మొక్కలూ రక్షించగలవు."

భారత్ నేపథ్యంగా...

కెనడాకు చెందిన సుసాన్ మార్టెల్ అనే రచయిత్రి భారతదేశం నేపథ్యంగా ఆరు నవలలు రాసింది. ఇండియా అని పేరు పెట్టకపోయినా 'గొడాల్' అనే దేశంలో జరుగుతున్నట్లుగా తన నవలలో వర్ణించినా - ఆవిడ భారతదేశాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకునే ఆ నవలలను సృష్టించింది. అయితే, సుసాన్ మార్టెల్ అప్పట్లో భారతదేశాన్ని చూడనేలేదు. పుస్తకాల్లో చదివీ ఇతరుల వల్ల వినీ ఆ నవలలను రాసింది. ఇటీవలే సుసాన్ మార్టెల్ మనదేశాన్ని సందర్శించింది. తన నవలలో వర్ణించినట్లే భారతదేశం ఉండటం ఆమెకు ఎంతో ఆనందాన్ని కలిగించిందట.

ముద్దా రమణమూర్తి

"తలెత్తి పైకి చూస్తోంది. అదెలాంటి చూపు? ఆమె వైపు నేను చూసినదెలాంటిది? నాది ఎలాంటిదో నాకు తెలీదు. ఆమెది మాత్రం 'గడ్డికొరకు కొండనెక్కి కాలుజారి లోయలో పడిన జింక' చూపు. ప్రియాతి ప్రియమైన వ్యక్తి శాశ్వతంగా దూరమై పోవటానికి త్రుటికాలం చాలు. నీవే తను, తనే నీవు అనుకునేంత అనుబంధం పెనవేసుకున్న వ్యక్తులు వియోగం పొందటానికి ఉప్పెనలు, ఉపద్రవాలు అక్కరలేదు. కనురెప్ప పాటంత తేలిక. నిన్నటివరకు కోట్లాది జనాభాలో ఆమె ఒక సభ్యురాలు. నిన్నటి వరకు, ఆ కోట్లాది స్త్రీ జనాభాతో ఉన్న అనుబంధమే, నాకు ఆమెతో. ఒకటి రెండు దినాలలో మా మధ్య ఏర్పడిన సంబంధం నిజంగా బలమయినదా, లేక నళినీ దళానికి జలానికీ గల బాంధవ్యంలాంటిదా?

"తిరిగి వచ్చి బస్సులో కూర్చున్నాం. సుంకి నించి గంటన్నర ప్రయాణం. సిమిలీగూడ వచ్చేంత వరకు కూడా మాట్లాడుకోలేదు ఇద్దరం. అక్కడ అంది, "మరో అయిదు నిముషాలు, అంతే. 'మన' ఊరు చేరతాం." భయపు పొంగు దిగటానికి అంత దూరం, కాలం కావలసి వచ్చింది. ఘాట్ ప్రయాణంలో నేను చూసిన రమణీయ ప్రకృతి దృశ్యాలను మనిషి రూపంలోకి తర్జుమా చేస్తే ఆ మనిషి నా భార్య - అన్న భావం నా మనసంతా నిండింది. పోయిందని ఆశ వదులుకున్న విలువైన వస్తువు తిరిగి పొందితే దాని విలువ ద్విగుణీకృతం అవుతుంది కదా?"

"నీ భార్యంటే నీకు ఎంత ప్రేమరా! ఇంకా అంత ప్రేమా ఉందా?" సబ్బు ఖైనీ ప్రశ్న.

"ఏం? నీ భార్యంటే నీకు ప్రస్తుతం అలాంటిదేం లేదా?" సూర్యం ఎదురు ప్రశ్న.

"సంవత్సరం తర్వాత మళ్లీ ఆ ఘాట్ మీద ప్రయాణం చేసి ఆ ఊరు చేరాను. ఈ సారి ఒంటరిగా. ఆ రమణీయమైన దృశ్యాలు విసుగు కలిగించాయి. నేను పొందబోయే అనుభవానికి కాలం ఒక అడ్డు, దూరం ఒక అవాంతరం. డ్రాయింగ్ రూంలో కూర్చుండిపోయా. లోపలి నుంచి నా భార్య వచ్చింది. కన్నీళ్లు పెట్టుకుంది. నేను నేల చూపు చూశా. కాళ్లు కడుక్కోమంది. కాళ్లు కడుక్కుని పడక గదిలోకి అడుగు పెట్టా. చలికి వణుకుతూ, కుంపటి వేడికి చలికాగుతున్న కర్పూరపు బొమ్మను చూశా. ఏదో గర్వం. ఏదో కాదు - పాత సిమిలీ వాడాలంటే - ఒక కళాకారుడు వాడి కళాచిత్రాన్ని పూర్తి చేసి చూసుకునేటప్పటిది. నిజానికి ఇది కళాగాదు, నేను కళాకారుడినీ కాదు. కళే అనుకున్నా, సామర్థ్యంతో పని లేనిది..."

"దాన్ని కళగా భావిస్తే సృష్టిలోని మగ జీవాలనంతా కళాకారులుగా భావించుకోవలసి వస్తుంది."

"మోసి, కనే ఆడజీవులు, మగజాతికన్నా పెద్ద కళాకారులవుతారు."

"ఎంత నిజం పలికావురా భద్రం! జీడిపిక్కల్ని తినటం కూడా క్షణం ఆపి! రెండు మూడు రోజులుండి ఆ పసికందుని వదిలి వెళుతున్నపుడు, క్రింద పళ్లని, పై పళ్లని గిట్టకరచి పెదవులు బిగించి ఉంచాల్సొచ్చింది - వాటి వణుకును అరికట్టడానికి..."

"అంత చలన్నమాట."

"అంతటి చలీ ఉంది ఆ రోజుల్లో. ఆ కారణంగా కాదు నోటిని అదుపు చెయ్యటం. రుక్మిణీ, పాప నా ఇల్లు చేరటానికి మరో రెండు యుగాలవుతుంది. నేను మరో జీవి గురించీ బతకాల్సి ఉంది."

"సుబ్బూ, నాకూ ఖైనీ ఇంత ఇవ్వవూ?"

నోట్లో ఉన్నదాన్ని పిట్టగోడ దగ్గిరకెళ్లి కిందికి ఊసి, జేబులోంచి పొట్లం అపురూపంగా తీసి, సూర్యం చేతిలో కొంచెం పోశాడు. కొంత పొట్లాం నించే నోట్లోకి వంపుకుని, నాలుకతో కింద పెదవి పళ్ల మధ్యకు తోసి, తలతో సంజ్ఞ చేశాడు చెప్పే విషయాన్ని కొనసాగించమని.

"మరోసారి ఆ ఊరెళ్లాను. ఆ రాత్రి ఉన్నట్లుండి మేల్కొన్నా. ఫ్యాను నెమ్మదిగా తిరుగుతోంది, చలిని చలికి మరింత చలిని పుట్టిస్తూ. స్విచ్ వేయబడి కను తెరచిన వెలుగు. ఆలోచనా ప్రవంతి సుషుప్తిలో ఘనీభవించి, మెలకువ లో కరిగి పారుతోంది. అవగూడదని అవుతున్న చప్పుళ్లకు నిద్ర పూర్తిగా జారిపోయింది. 'వెళుతున్నానండీ' అంటోంది నా భార్య.. రొద చేస్తున్న అంబులెన్సు దూరమై పోయింది - దాని రొదను, ఆమెను, ఆమె తండ్రిని తనతో గొనిపోయి. ఆ వియోగం దుర్భరమనిపించింది. మరో జీవితాధ్యాయం ఆరంభమవబోతోంది. మరో ముఖ్యమయిన జీవిత సంఘటన జరగబోతోంది. ఈ అధ్యాయంలో ఏం జరుగుతుంది? కొత్తపాత్ర ప్రవేశమా, పాత పాత్ర నిష్క్రమణమా?

"కొడుకు పుట్టాడయ్యా' అని వెళ్లిపోయాడు రుక్మిణి నాన్నగారు, ఎపుడు తిరిగి వచ్చాడో. మంచం మీద లేచి కూర్చున్నా. పక్కన, నిద్రవడిలోని ప్రథమ సంతానాన్ని ముద్దు పెట్టుకున్నా - ఆనందం పంచుకుంటూ. తెల్లారి వెళ్లి చూశా. 'శాక్యముని పుట్టాడా' అని పించింది. తీర్చిదిద్దిన రూపురేఖలు. ఏదో దేవలోకం నించి దీర్ఘప్రయాణం చేసి ఈ ఆస్పత్రి చేరిన అలసట కళ్లు; సేద తీర్చుకుంటున్నాడు. తండ్రిని కూడా చూడాలనిపించని స్థితప్రజ్ఞత. కళ్లు తెరచి ఇపుడే కరుణించడీ గౌతముడు. సుఖం వదిలిన అణువు; కాలం వడిలో, చీకటి గర్భంలో పెరిగి పొందిన రూపు - అపురూపమయినది.

"ఎర్ర శాలువా కప్పుకున్నట్టిదిన్నీ, విరబోసుకున్న నొక్కుల జుత్తు గలదిన్నీ అయిన మలయాళీ నర్సు తెలుగులో అడిగింది - 'బాగుండాడా?' భాషలేని నవ్వు నవ్వేను. ఆ అపురూపం నాకు దక్కటంలో ఒక చెయ్యి వేసిన ఆమె మీద కృతజ్ఞతాభావం..."

ఎవరో నవ్వేరు. అది ఖైనీ నవ్వే. ఇద్దరు ఖైనీ మత్తు మాయలో ఉన్నారు. నవ్విందెవరూ?

ఇంకొకరన్నారు, "రెండు చేతులూ కాదా?"

ఇక ఆఖరి ఘట్టానికి వచ్చాం.

"పిల్లలూ, భార్య ఊరెళ్లి రెండు వారాలయింది, సంవత్సరాలు కాదు. నేనూ వెళ్లి, రెండు రోజులుండి వాళ్లతో తిరిగి రావాలని ఆలోచన. తుఫానుగాలితో ఆరంభమయింది పయనం. విశాఖపట్నం నించి విజయనగరం వెళ్లి అక్కడ నుంచి మధ్యాహ్నం మూడు గంటలకు, లగేజి బస్సులాంటి ఒరిస్సావారి నౌరంగ్‌పూర్ బస్సులో ప్రయాణం. నవంబరు మాసపు చలికి తోడు ఈదురు గాలుల కోతను, రెండు గంటల ఎదురు తెన్నులను భరించిన తర్వాత వచ్చింది. బస్సు ఆ బస్సు ప్రయాణం కన్నా సుంకి లోయలో పడి మరణించడం మేలు, తేలిక అనిపించింది. పొట్టంగి దగ్గిర వర్షం ఆరంభమయింది, పొట్టంగి గంగమ్మ దేవత ఆశీస్సులతో. బస్సు దిగి ఇల్లు చేరేసరికి నేను వాళ్లకి ఒక ఫౌంటెన్‌లా తోచి ఉంటాను. 'డాడీ ఎలా ఉన్నారో' అని తప్పట్లు కొట్టింది నా కూతురు. భయం భయంగా, కొత్త వ్యక్తినో వింత జంతువునో చూసినట్లు చూసి తల్లి వెనుక దాక్కున్నాడు నా కొడుకు. "గది తడిపేస్తున్నారు; వరండాలో ఉండండ"ంది నా భార్య."

"అంత చిన్న విషయాలూ భార్యలు చెప్పారే? మనం తెలుసుకోవద్దూ?"

"ఆ ఊళ్లో, ఆ రోజుల్లో, ప్రశాంతత నిశ్శబ్దం నెలకొని ఉండేవి. మనుషులూ గట్టిగా మాట్లాడుకునే వాళ్లు కాదు - అది అపవిత్రంలా, అత్యాచారంలా; వైరిగడ్డ మీద శత్రువుల మధ్య జీవిస్తున్నట్లు. అపుడొకటి, అపుడొకటి వాహనాలు మాత్రం నిశ్శబ్దాన్ని చీరేసి వెళ్లేవి. అది మనిషి ప్రేమించే వాతావరణం; ద్వేషించేది కూడా. అర్థరాత్రి నిశ్శబ్దానికే నిశ్శబ్దం. రెండు రోజుల

ఈ కోరిక తీరేనా?

ఇంగ్లాండులోని ససెక్స్‌లో 'ఎర్నెస్ట్' అనే భక్తుడు మరణించాడు.

ఎర్నెస్ట్‌కు ఆస్తిపాస్తులు అపారంగానే ఉన్నాయి. వాటిలో 30 లక్షల రూపాయల విలువచేసే ఆస్తుల్ని 'ఏసుక్రీస్తు'కు అప్పగిస్తూ వీలునామా రాయించాడు ఎర్నెస్ట్. 80 సంవత్సరాల తర్వాత క్రీస్తు మళ్లీ భూమిపై అవతరిస్తాడనీ అప్పుడాయన్ను గుర్తుపట్టి ఈ ఆస్తి అప్పగించాలనీ వీలునామాలో రాయించాడు. ఎర్నెస్ట్ కోరిక ఎలా తీర్చాలో, వీలునామాను ఎలా అమలు చేయాలో తెలియక ఎర్నెస్ట్ బంధువులు తికమక పడిపోతున్నారు.

ముద్దా రమణమూర్తి

తర్వాత, అలాంటి అర్ధరాత్రి, భీముడు ఉక్కు పిడికిలితో కడుపులో గుద్దినట్లు, పొట్ట పట్టుకుని మంచం మీద లేచి కూర్చున్నా. నోటివెంట అమ్మా అన్నమాట కూడా వెలువడ నీయని నొప్పి. నాకేమవుతోంది? ఏ ప్రమాదం జరిగింది? బాధ విశ్వరూపం ఇలా ఉంటుందా? సూక్ష్మరూపంలో, కడుపులో ఎవరో దూరి, పదును పళ్లతో నరాలు కొరుకుతున్నారు. మరణం తన రాకను, సామీప్యాన్ని తెలియ చేసే విధానమేమో. ఎవరూ తీర్చలేరు, ఎవరూ పంచుకోలేరు. ఎవరి చావు వాడిదే, ఎవరి బాధ వాడిదే - ఎవరి ప్రేమ, బాంధవ్యం రక్షించలేవు. ఇంట్లో వాళ్లని లేపటం వలన ఏ ప్రయోజనమూ కనబడలేదు. ఎవరికీ నిద్రాభంగం కలగకుండా మంచం మీది నించి లేచి, డబ్లూసీ లోకి వెళ్లా. కడుపు కాస్త ఖాళీ అయి నొప్పి తగ్గేననిపించింది. వర్షపు చప్పుడు వింటూ అలాగే కూర్చుండిపోయా. ఎంతసేపని అలా ఉండి పోవటం? లేచి వెళ్లి మంచంమీద వాలేను. వర్షపు చప్పుడు మఫుల్డ్‌గా వినవస్తోంది; ఎవరో దాని నోరు నొక్కిపెట్టి ఉంచినట్లు, దాని బాధలో దాని ఏడుపు కూడా దాన్ని ఏడవనీయకుండా. రగ్గు మొహం మీదినించి కప్పుకున్నా - చలి బారి నుంచి రక్షణకి. లోపలి హింసను ఏ వ్యక్తి, ఏ వస్తువు ఆపగలడు, గలదు? ఆ హింస లేకుండా ఉండి ఉంటే ఆ అర్ధరాత్రి తలుపు తడుతున్న అందమయిన ఆగంతకురాలి ఆగమనం లాంటి వర్షాన్ని ఆహ్వానించి ఉండేవాడిని; అది మరతుమన్నా మరపురాని స్మృతిగా మిగిలేది. ఆ శారీరక స్థితిలో అర్ధరాత్రి వర్షం వెరపు కలిగిస్తోంది; బాధలో పరిహాసంలా తోస్తోంది. ఆనందాన్నివ్వ గల గుణం, వెరపు కలిగించే గుణం వర్షంలో లేవు. ఇక్కడున్నాయి."

"ఎక్కడా? కణతలోనా?"

"నీకు బహుశా లేదులే అది - దాంట్లో! రగ్గు కప్పుకుని మంచం మీద వాలిన పదినిముషాల్లో మళ్లీ లేచి ఆ చోటుకు వెళ్లాల్సొచ్చింది, అది ఒక బాధను విసర్జించే స్థలంలా. నిజంగా బాధ అక్కడ తగ్గుతోందా లేక ఒక భ్రమా? బాధా ఒక భ్రమే అనుకుని నిర్వికారంగాఉండగలిగితే అంతకన్నానా. ఆ స్థలంలో వేదన తగ్గుతుంది అనుకునే భ్రమ ఒక ఉపశమనాన్నిస్తుంది. మంచం మీద నించి పదే పదే లేస్తూ కొంత రాత్రి గడిచిన తర్వాత, పడక గదికి తిరిగి వెళ్లటం అక్కడ నుంచి ఆ చోటుకు వెళ్లటం కన్నా డబ్లూసీలో ఉండిపోవడం ఉత్తమం. లోవర్స్‌లోనించి తెల్లటి ఆకాశం కనిపిస్తోంది. కురిసే వాన కనబడటం లేదు. కనబడని ఉనికి - బాధలా వినిపిస్తోంది. తన అస్తిత్వాన్ని నిరూపించుకోటానికి - ఎవరూ నిరూపించుకోమని అడగకుండానే. తల విసిరినట్లయింది. జి.అయ్.పైపు పట్టుకున్నా. చల్లగా, జిల్లుమనిపిస్తూ చావు లక్షణాన్ని గుర్తు చేస్తోంది. తలెత్తి చూస్తే ఫ్లషౌట్ టాంక్ క్షణకాలం గిలటీన్‌లా తోచింది. భయంకన్నా క్షణం ఓదార్పునిచ్చింది. ఎంత సౌఖ్యాన్నివ్వగలదో అంతటి వేదనా నిక్షిప్తమయిన వింత సృష్టి మానవ శరీరం. 'నా అనుకున్న వాళ్లు, ఇంట్లో నిద్రాసుఖం అనుభవిస్తున్న వేళ ఆ నాలుగు గోడల మధ్యన ఇరుకులో బాధకు బందీని. బాధ అనే 'ప్రతికూల పవనాలు నా మనో నావని పలుతోవలు పట్టిస్తున్నాయి.'

తెల్లవారుఝాముదాకా అవే పాట్లు. ఆ తర్వాత నిద్రపట్టింది. అది ఒక తాత్కాలిక విరామ చిహ్నం. వర్షానికి మాత్రం విరామం లేదు. తెల్లారి రుక్మిణి నాన్నగారిని ఆస్పత్రికి తీసుకెళ్లమన్నా. ప్రాణం పొయ్యేది, కంపెనీ వైద్యులు బయట వాళ్లని చూడరట. మనిషి ప్రాణం కన్నా వాళ్ల నిబంధనలు ఎక్కువ విలువైనవి, పవిత్రమైనవి. ఆయనకు తెలిసిన కంపెనీ డాక్టరు ఇంటికి గొడుగులో వెళ్లాం."

"గొడుగు లేకపోతే ఆయన రానీడా?"

"ఆ వైద్యుడు ముందు మొహం చిట్లించాడు తనే ఏదో జబ్బుతో తీసుకుంటున్నట్లు - మరో వైద్యుడి అవసరంలో తనే ఉన్నట్లు. వైద్యుడూ రోగి అవుతాడు. తల వంచుకుని (తన జబ్బుకి తను సిగ్గుపడుతున్నట్లు) జబ్బేమిటి అని ఒరియాలో అడిగాడు. ఆంగ్లంలో చెప్పాను. ఆయనది కాదు, నాది. టెలీఫోను మ్రోగి ఆగింది. లోపల్నించి ఆయనకు పిలుపొచ్చింది. మా బారినించి ఆయనకు ఉపశాంతి. పది నిముషాలపాటు దాన్ని లోపల పొంది, డ్రాయింగ్ రూంలోకి తిరిగి వచ్చాడు, వేషం మార్చుకుని - వానకోటు, బూటు వేసుకుని. "నేను ముఖ్యమయిన పనిమీద వెళ్లాలి. మీరొక పని చెయ్యండి. మన ఆస్పత్రికి వెళ్లండి' అన్నాడు. ఆయనే ఉంటే ఈ బార్బర్‌తో పనేమిటి? ఆ విషయం ఆయనకు తెలియనిది కాదు. నిద్ర నటించే వాడ్ని లేపే ప్రయత్నమెందుకు చేయటం?

"వాళ్లు చూడరు డాక్టర్జీ" అన్నాడు రుక్మిణి నాన్నగారు.

రోజల్లా స్పృహ లేకుండా...

జపాన్‌లోని కోబ్ నగరంలో ఒంటరిగా నివసిస్తున్న 78 సంవత్సరాల వయసుగల 'మాసెసోగా' అనే మహిళ స్నానాల గదిలో స్పృహ తప్పిపడిపోయింది. ఒకరోజంతా యీ విషయాన్ని ఎవరూ గమనించలేదు. కాని ఎవరో శ్రేయోభిలాషి కానుకగా పంపిన పుష్పగుచ్ఛం ఒక రోజంతా ఆమె మెయిల్ బాక్స్‌లోనే ఉండటం పొరుగు వారికి అనుమానాన్ని కలిగించింది. వారు పోలీసులకు కబురు చేశారు. పోలీసులొచ్చి తలుపులు బద్దలు కొట్టి లోపలికి వెళ్లి స్పృహ లేకుండా పడివున్న 'మాసెసోగా'ను చూసి ఆసుపత్రిలో చేర్చారు. ఆసుపత్రిలో ఆమె కోలుకొంది. ఏ మాత్రం ఆలస్యం జరిగినా ఆమె ప్రాణాలు దక్కి ఉండేవి కావని డాక్టర్లు అన్నారు.

ముద్దా రమణమూర్తి

'వాళ్లు చూడనపుడు నేనుమాత్రం ఎందుకు చూడాలి?'

ఈ వితర్కాన్ని ఎదుర్కొనటం వృథా. మా మామగారు ఆయనకు ఏదో చెప్పబోతుంటే వారించాను. చటుక్కున లేచిపోయి రోడ్డుమీదికి వచ్చేశాను. 'అరరే తడిసి పోతున్నావ్' అన్నాడాయన. తడవటం అయిపోయింది. 'పోనీ ఆస్పత్రికెళ్లి ప్రయత్నిద్దాం' అన్నాడాయన. ఏ మాత్రం ఓపిక ఉన్నా, ఆస్పత్రీలేదు గీస్పత్రీ లేదు అనేవాడిని కోపంగా. కానీ బాధకు బానిసను. మూగగా ఆయనతో నడిచాను - ఆయనకూ బానిసలా. అడ్డుగా, ఫెన్సింగ్ మొక్కల కంతలోంచి ఆస్పత్రి ఆవరణలోకి నడిచాం.

"డాక్టర్ వీ.డీ. మొహంతి" అన్న ఆసామి గదిలోకి వెళ్లాం...

"రోగులను భయపెట్టే పేర్లున్న వ్యక్తులకు మెడికల్ డిగ్రీలివ్వకూడదని ఆలిండియా మెడికల్ కౌన్సిల్ సిఫారసులో, ఆదేశాలో లేవా?"

"ఇద్దరో ముగ్గురో నా జాతి వాళ్లున్నారు. నిలబడలేక బెంచీమీద కూర్చుండి పోయాను. ముగ్గురు రోగులకు చీటీలు రాయటం నిమిషంలో పూర్తి చేశాడు డాక్టరు. పట్టుకోకుండానే రోగుల నాడి తెలిసి పోయినట్లు, మందుకు రాకుండానే రాబోయే రోగి లక్షణాలు తెలిసి పోయి చీటీలు రాసి ఉంచి చేతికిచ్చి పంపినట్లు వెళ్లిపోయారు. తల ఎత్తకుండానే, 'బోలియే' అని కేసు షీట్‌కై చేయి చాపాడాయన. అసలు విషయం చెప్పాడు మామగారు.

"బయట వాళ్లను చూడటానికి రూల్సు ఒప్పుకోవని తెలీదా?' అన్నాడు ముద్దాయిని నిలేస్తున్న న్యాయమూర్తిలా.

"మహాపాత్రాగారు మీకు చెప్పమన్నారు చూడమని.'

'ఆయనే చూడొచ్చుగా?'

'ఎక్కడికో వెళ్లే తొందరలో చూడలేక పోయారు.'

'ఈ వర్షంలో ఈ ఊళ్లో ఏం అర్జంటు పన్లుంటాయో నాకు తెలీదా?'

అని మొహం కందగడ్డ చేసుకున్నాడు, మేం అవమానించినట్లు.

'ఏం మాట్లాడాలో తెలీక మౌనంగా నిల్చుండి పోయాం.

'ఇంతకూ ఏమిటా జబ్బు?'

'చెప్పాను.'

'తిండి మితంగా తినాలి' అని రూల్సు అడ్డురాని హితవు పలికి, 'లాబ్ అసిస్టెంటు శలవు; పరీక్షలు చెయ్యకుండా మందులు రాయకూడదు' అన్న బ్రహ్మరహస్యం వెల్లడి చేశాడు.

"మనసు మార్చుకుంటాడేమోనని ఆశగా చూశాం. ఫ్యాను ఎక్కువ రొద, తక్కువ గాలితో

నింపుతోంది గదిని. ఆ రొద కారణంగానో, తగిలే గాలి సంతృప్తిగా లేకనో, మా ఉనికి అసౌకర్యంగా తోచో; వాటిలో ఏ రెండు కారణంగానో, ఉమ్మడిగా ఆ మూడింటి వలననో - తలవంచి ఉంచిన ఆ వైద్యుడు, దాన్ని ఎత్తి ఫ్యాన్ను, మమ్మల్ని చికాకుగా చూశాడు. మెడను చుట్టిన స్టెతోస్కోపు పాములా అనిపించి, శివుడు కాని వైద్యుడు దాన్ని టేబుల్ మీదికి గిరాటేశాడు. నిష్క్రమించ బోతున్న సర్వసంగ పరిత్యాగిలా తోచాడు.

"ఆస్పత్రి వరండాలోకి వచ్చాం. మలయాళీ నర్సు చలికి ఎర్రశాలువా కప్పుకుని విచారంగా వర్షంలోకి చూస్తోంది..."

భద్రం నవ్వేడు.

"ఈ మధ్య మనస్థిమితం తప్పుతోందిరా?" సూర్యం అడిగాడు.

"మలయాళీ నర్సు, ఎర్ర శాలువా, వర్షం, చలి, వగైరా అంటుంటే వాడికేవో తలపులు కలిగిఉంటాయి లేరా. తిండి గురించి తప్ప మిగతా ఆలోచనలుండవా వాడికి."

"నా సుపుత్రుడు పుట్టినపుడు కలిగిన ఆనందం, ఉదయపు ఆస్పత్రి వాతావరణం, ఉన్నతంగా ఆకాశాన్ని తాకుతున్న యూకలిప్టస్ చెట్లు, పరిసరాలపై కలిగిన ఆత్మీయత - అన్నీ గుర్తుకొచ్చాయి. ఇపుడు ద్వేషం, కోపం, భయం కలుగుతున్నాయి.

"ఒక పనిచేద్దాం అన్నాడు ఆ ఆశావాది, చచ్చిన ఆశకు చేరెడు నీరు పోస్తూ వర్షం మీదినించి చూపు మళ్లించి ఆయన వైపు చూశాను. 'ఎన్ఏసీ ఏరియాలో ప్రభుత్వ ఆరోగ్యకేంద్రం ఉంది అక్కడికి పోదాం.' వెళ్లాం. అక్కడ. ఒకే డాక్టరున్నాడు. గోపాళ్లని, రత్నాలని చప్పరించి పళ్లు ఎర్రగా గారబట్టాయి. నవ్వు ముఖం. ఎత్తుబల్ల మీద పడుకోబెట్టి, చొక్కా ఎత్తి పొట్టంతా చపాతీ పిండి పిసికినట్లు పిసికాడు. రోగనిర్ధారణ అయిపోయి నట్లుంది, లేచి పొమ్మన్నాడు. రెండు రకాల మందులు రాసి ఎలా వాడాలో చెప్పాడు. ఫార్మసిస్టు దగ్గిర వాటిని తీసుకున్నాం. వాటికి కాలదోషం పట్టి వారం రోజులవుతుంది. ఆ విషయం డాక్టరుకి చెబితే 'పర్వాలేదు బాబూ, వారమేగా అయింది' అని భరోసా ఇచ్చాడు. ఫార్మసిస్టు దగ్గిరకి తిరిగి వెళ్లి గలీజు గ్లాసుతో నీళ్లు తీసుకుని, మాత్రల్ని బఠానీల్లా గొంతులోకి విసురుకుని నీళ్లతో వాటిని లోపలికి కడిగేశాను. ఇంటికి వచ్చేశాం. జబ్బు తగ్గిపోతుందన్న కొండంత ఆశతో మెట్లెక్కేను. ఆశ అనే ఇంధనం ఇచ్చిన శక్తివల్ల నీరసమని పించలేదు. పడకగదికి వెళ్లి మంచం మీద వాలిన గంటకు గొంతులో మంట ఆరంభమయింది. తలనొప్పి. కణతలలో నరాలు లాగుతున్నాయి. నా భార్య మంచానికి దగ్గిరగా వచ్చింది, ఎలా ఉందని అడగటానికేమో. ఇలా సాగింది సంభాషణ.

'ఊరెళ్లిపోదాం.'

'వర్షంలో, మీ ఈ స్థితిలో ఎలా?'

బీరువాలన్నీ అరగంటసేపు వెతికి... చింకి బట్టలు వెతికి వేసుకుని ఆఫీసుకు బయలుదేరిన చెన్నారావుని చూసి భార్య నివ్వెరపోయింది -

వెతికి వెతికి ఆ చింకిబట్టలు వేసుకు పోతున్నారేమిటీ? కాఫీ గాని ఎక్కువైందా - అంది.

ఓ చేతకాని వెధవ నన్ను చూసి ఓర్వలేక... నేను లంచాలు తింటున్నానని కాయితం పెట్టేడు! అది ఎంక్వయిరీలో ఉంది! అది అయేవరకూ ఇవే దీక్షావస్త్రాలు - అని చకచకా వెళ్లిపోయాడు చెన్నారావు.

దుర్గ

'బస్సు ఎక్కిన తర్వాత వర్షం ఏం ఇబ్బంది? ఈ నరకం అనుభవిస్తూ ఇక్కడ గడపడం కన్నా ఆరుగంటలు ఓపిక పట్టి ఊరు చేరటం ఉత్తమం.'

'నాన్నగారికి చెబుతా.'

"అమ్మానాన్నల అనుమతి తర్వాత తీసుకో వచ్చు, బట్టలు సర్దు."

బట్టలు సర్దుతుంటే ఆయన వచ్చాడు. విషయం అడిగి తెలుసుకున్నాడు.

'ఇపుడే తెలిసింది. ఘాట్ రోడ్డంతా పెద్ద పెద్ద బండరాళ్లు దొర్లి రాక పోకలు ఆగిపోయాయి. కొన్నిచోట్ల కొండ చరియ కూలిందట. రెండు మూడు రోజులు పడుతుంది రహదారి బాగుపడటానికి అదైనా వర్షం తగ్గితే.' అన్నాడు.

'నాపై సాగే కుట్రలో ప్రధాన నేరస్థుడిలా తోచాడాయన; ప్రాణం కోసం పారిపొయ్యేవాడికి సైంధవుడిలా అడ్డుతూ.

'నాతల తిరుగుడు ఎక్కువయింది. చావు మాత్రమే నా వ్యాధికి సరైన ఔషధం. నా తరపున ఎవరన్నా యముడికి సిఫారసు చేస్తే బాగుండును. ఏదో ఆమ్లం కడుపులోనించి పైకి ఉబికి, గొంతు దాటి నోట్లోంచి బయట పడింది. నాకే తెలియని ఏదో అవమానంతో సగం చచ్చాను. మిగతా సగాన్ని మరొకటేదన్నా చంపితే విముక్తుడినయ్యే వాడిని. అది ఊరు కాదనిపించింది; నన్ను కప్పి పెట్టే వల్లకాడు. అక్కడి మనుషులు మనుషులు కారు. హింసించే ప్రశాంతత నరకం కన్నా అధ్వాన్నం.'

"కురిసే వర్షం ప్రళయం; అకారణంగా పగ బట్టిన శత్రువు. 'తాబేలు తన అవయవాల్ని లోపలికి ముడుచుకున్నట్లు' మనసును ఆయా ఆలోచనల నుండి, బాధ నుండి, ద్వేషం నుంచి, అవమాన భారం నుంచి ఉపసంహరించుకోగలిగితే ఎంత ధన్యుడిని!"

"సగం రాత్రిదాకా నా భార్య మేలుకుని ఆ తర్వాత నిద్రకు తాళలేకనో, నేను నిద్రపోయా ననుకునో, అస్తవ్యస్తంగా పడి నిద్రపోతోంది. గుండెల దాకా దుప్పటి లాక్కుని - ఎవరితో ఎలాంటి సంబంధం, అనుబంధం తనకు అక్కర లేదంటున్నట్లు. బరువు ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలకు గాలితిత్తిలా వక్షం కదులుతోంది. కింది పెదవి కాస్తంత కిందికి జారి, పొగరైన ఎదురు ప్రశ్నని అడిగినప్పటిలా ఉంది పెదవుల అమరిక. యమపాశంలా జడ మంచం కిందికి వేలాడుతోంది.

"చంటాడు మా ఇద్దరి మధ్య బుస కొడుతూ నిద్రపోతున్నాడు. తల వాళ్లమ్మ వైపు, కాళ్లు నావైపు ఉంచి అడ్డుగా తిరిగి పోయాడు - ఈ మంచం నాది, మీకు నేను చోటివ్వను అంటున్నట్లు. మా మంచం పక్కన దిగువగా, చిన్న నవారు మంచం మీద పాప నిద్రపోతోంది. నిశ్చింతగా - వాళ్లమ్మలా, తమ్ముడిలా.

"కసిగా వాళ్లందర్నీ లేపుదామనుకున్నా, నా బాధ తీరటానికి వాళ్ల మెలకువ ఏ విధంగానూ సహాయపడకున్నా. నేనీ స్థితిలో ఉండగా మీరు ఎలా నిద్రపోతున్నారూ అని కనీసం అడగటానికి. నా బాధకు పరోక్షంగా వాళ్లు బాధ్యులు అని పించింది. అలాంటి శత్రువుల మీద అనురాగం, అనుబంధం ఏమిటి నా పిండాకూడు?"

"కాతేకాంతా కస్తే పుత్రః, సంసారో యమతీవ విచిత్రః" సుబ్బు అన్నాడు.

"అంతేకాదు - పశ్చాజ్జీవతి ఝుర్జర దేహే, వార్తాంకోపి న పృచ్ఛతి గేహే" అంటూ సూర్యం లేచి, మిగతా వాళ్లనీ లేపేశాడు పోదామని.

నేను చెప్పాల్సింది ఇంకా ఉంది. రాత్రి పదయింది. చెప్పే ఓపిక నాకు ఉన్నా, వినే ఓపిక వాళ్లకు ఉండద్దూ? నేను చెప్పినది ఆసక్తికరంగా లేదేమో! పైగా, నా తత్వం వాళ్ల 'సంశయాలు తొలగించి, అజ్ఞానాన్ని నశింపచేసేది కాదు గదా.

చంద్రుడిని కారు నలుపు మబ్బు మాయలా కమ్మింది. చీకటిగా ఉంది. క్షణకాలపు కిందటి వెన్నెల ఇపుడు ఒక జ్ఞాపకం. ఆ చీకట్లో, ధృతరాష్ట్రుడిలా వాళ్లు తడుముకుంటూ మెట్లు దిగి, రుక్మిణి దగ్గిర సెలవు తీసుకుంటున్నాను. ఆమె అటు పక్కకు తిరిగి ఉంది, ముళ్ల కంచెకు తగులుకుని వేలాడే సర్పశల్యంలాంటి పీలిక జడతో.

పళ్లెం, చెంబు, గ్లాసులు పట్టుకుని నేనూ ధృతరాష్ట్రుడిలా తడుముకుంటూ మెట్లు దిగుతూ అనుకున్నా: వినివుంటే వాళ్లకు మిగతా అనుభవాన్ని వినిపించి, బ్రతకటానికి భ్రమలూ అవసరం అని ముగించేవాడిని.

●